

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Raadsvergadering d.d.	9 november 2015
Agendapunt	8
Voorstelnummer	2015/46
Opiniërend besproken d.d.	n.v.t.
<i>Portefeuillehouder</i>	wethouder A.G.J. Bosch
Kenmerk	15.021803 * *
Datum B&W-besluit	20 oktober 2015
Onderwerp	Voorstel tot het vaststellen van de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 alsmede de 1 ^e begrotingswijziging 2016

INLEIDING

Hierbij bieden wij u de ontwerpbegroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 ter vaststelling aan. De begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 zijn in evenwicht.

De Begrotingsbrief 2016-2019, behandeld in uw vergadering van 28 september jl. vormt de basis voor de aangeboden begroting (in combinatie met de 1^e begrotingswijziging 2016). Daarnaast heeft uw raad in uw vergadering van 29 juni 2015 de richtlijnen vastgesteld, die ook als uitgangspunt voor de begroting 2016 zijn gehanteerd.

In deze begroting is nog geen rekening gehouden met de uitkomsten van de Septembercirculaire 2015. Daarop gaan wij hieronder in.

Wij bieden u de ontwerpbegroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 ter vaststelling aan.

BEOOGD RESULTAAT

Het vaststellen van de Begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019.
Instemmen met de 1^e begrotingswijziging 2016.

KADER

De Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies, de begrotingsrichtlijnen 2016 en de Begrotingsbrief 2016-2019.

ARGUMENTEN

Beleidsvoornemens 2016

In de komende jaren zijn er genoeg uitdagingen, die van ons allen veel zullen vergen. In de begroting zijn deze per programma verder uitgewerkt. De belangrijkste activiteiten voor het komende jaar zijn:

- Nieuwe Structuurvisie Olst-Wijhe
- Nieuwe Woonvisie
- Actualisatie van bestemmingsplannen
- Uitvoering integraal veiligheidsbeleid
- Actualisatie Detailhandelsstructuurvisie
- Uitvoering geven aan de nota Recreatie, Toerisme en Cultuur
- Uitvoering Programma Duurzaamheid 2016-2020
- Vormgeving aan de transitie sociaal domein
- Uitvoering geven aan jeugdzorg en het ontwikkelen van een nota preventief jeugdbeleid
- Uitvoering geven aan participatie en maatschappelijke ondersteuning
- Nieuw onderwijshuisvestingsbeleid
- Nieuw ouderenbeleid
- Uitvoering geven aan overheidsparticipatie

Financieel beeld van de jaarschijf 2016 en perspectief van de meerjarenraming 2016-2019

Wij zijn blij dat wij u een beleidsbegroting 2016-2019 kunnen presenteren die materieel in evenwicht is. De begroting is gebaseerd op de primitieve begroting 2015-2018, de autonome ontwikkelingen en bestaand beleid, uiteengezet in de Begrotingsbrief 2016-2019.

De conceptbegroting 2016-2019 laat in onderstaande tabel een overzicht zien van de totale baten en lasten (excl. nieuw beleid).

Overzicht van baten en lasten		Begroting	MJR	MJR	MJR
		2016	2017	2018	2019
Lasten (incl. mutatie reserves)					
1	Wonen en Leefomgeving	10.430.479	9.870.286	8.633.026	8.488.064
2	Veiligheid	1.996.467	1.988.898	1.987.951	1.987.003
3	Economie, recreatie en toerisme	1.516.195	1.508.915	1.481.274	914.506
4	Duurzaamheid	2.063.264	2.024.312	2.001.216	1.999.862
5	Jeugd en Onderwijs	5.509.357	5.213.658	5.199.409	5.180.037
6	Welzijn	3.349.221	3.164.813	3.121.605	3.063.010
7	Werk, inkomen en zorg	12.533.490	12.044.357	11.788.741	11.642.748
8	Dienstverlening	506.525	520.166	520.112	520.057
9	Bestuur en communicatie	3.504.688	3.394.553	3.391.000	3.391.046
-	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.719.369	1.524.364	1.506.029	1.521.063
Totaal lasten (incl. mutatie reserves)		43.129.055	41.254.322	39.630.363	38.707.396
Baten (incl. mutatie reserves)					
1	Wonen en Leefomgeving	6.742.426	6.292.378	5.059.392	4.916.768
2	Veiligheid	91.716	93.105	94.495	93.685
3	Economie, recreatie en toerisme	1.424.262	1.399.351	1.341.768	775.269
4	Duurzaamheid	1.654.523	1.628.247	1.601.933	1.600.579
5	Jeugd en Onderwijs	342.816	333.661	325.597	314.755
6	Welzijn	796.270	638.847	605.843	557.831
7	Werk, inkomen en zorg	2.528.696	2.520.860	2.511.695	2.496.892
8	Dienstverlening	296.380	307.600	307.600	307.600
9	Bestuur en communicatie	626.450	626.450	626.450	626.450
-	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	28.845.645	27.641.769	27.255.694	27.142.358
Totaal Baten (incl. mutatie reserves)		43.349.184	41.482.268	39.730.467	38.832.187
Geraamd resultaat		220.130	227.947	100.104	124.791

In de Begrotingsbrief 2016-2019 is een aantal nieuwe beleidsvoornemens opgenomen. Deze zijn nog niet verwerkt in de voorliggende begroting. Deze worden verwerkt in de 1^e begrotingswijziging. Het gaat om de volgende beleidsvoornemens:

- Exploitatie accommodatie Stichting Kulturhus Olst-Wijhe
- Bekostiging peuterwerk (VVE)
- Afbouw stelpost onderuitputting
- Actualiseren ruimtelijk beleidskader
- Leader bijdrage
- Samenwerking Regio Zwolle
- Beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur
- Programma Duurzaamheid

Voor een toelichting op deze beleidsvoornemens wordt verwezen naar de Begrotingsbrief 2016-2019.

Het totaalbeeld van de conceptbegroting 2016-2019 aangevuld met de financiële consequenties van het nieuwe beleid ziet er als volgt uit.

FINANCIËEL MEERJAREN-PERSPECTIEF 2016-2019 - = nadelig in financieel kader

Onderdeel	2016	2017	2018	2019
Primitieve begroting 2015-2018	133.452	198.162	1.469	1.469
Totaal autonome ontwikkelingen	309.928	184.838	215.412	230.847
Totaal bestaand beleid	-223.250	-155.053	-116.777	-107.525
Totaal concept begroting 2016-2019	220.130	227.947	100.104	124.791
Totaal nieuw beleid	-37.200	300	12.800	-12.200
Begroting 2016-2019 incl nieuw beleid	182.930	228.247	112.904	112.591

Septembercirculaire 2015

In de begroting zijn de consequenties van de Septembercirculaire 2015 nog niet opgenomen. Deze circulaire geeft een actueel beeld van de ontwikkeling van de algemene uitkering, gebaseerd op de Miljoenennota van het Rijk (Prinsjesdag). Op de consequenties hiervan wordt hieronder ingegaan.

Ontwikkeling septembercirculaire 2015	2016	2017	2018	2019
Algemene aanpassingen				
Access-ontwikkeling	61.000	72.000	174.000	164.000
Plafond BTW compensatiefonds	112.000	61.000	72.000	102.000
Overige ontwikkeling uitkeringsbasis en -factor	-20.000	-10.000	10.000	10.000
Cumulatieregeling	-6.000	0	0	0
Taakmutaties:	0	0	0	0
- beeldende kunst	0	-3.000	-3.000	-3.000
- overheveling bevoegdheden BRZO	-14.000	-12.000	-12.000	-12.000
Overige afwijkingen	-2.000	4.000	4.000	4.000
	131.000	112.000	245.000	265.000
Budgettair neutrale aanpassingen				
Integratie-uitkering Sociaal Domein	-18.000	15.000	20.000	22.000
Integratie-uitkering WMO	19.000	64.000	64.000	64.000
	1.000	79.000	84.000	86.000
In te vullen taakmutaties (budgettair neutraal)				
Participatie: vrijlating lijfrenteopbouw	4.000	4.000	5.000	6.000
Participatie: taaleis	1.000	3.000	3.000	3.000
	5.000	7.000	8.000	9.000
Wijziging AU ten opzichte van meicirculaire 2015	137.000	198.000	337.000	360.000

De Septembercirculaire 2015 laat, net als de Meicirculaire voor onze gemeente een positief beeld zien. Enkele onderdelen worden hieronder toegelicht.

De algemene aanpassingen uit bovenstaand overzicht werken door in het begrotingsresultaat. De aanpassingen op de integratie-uitkeringen Wmo en Sociaal domein en de taakmutaties participatie worden budgettair neutraal in de begroting verwerkt.

Bij de Algemene uitkering past een kanttekening. Er is ten aanzien van de Algemene uitkering niet alleen sprake van een opeenstapeling van kortingen en herverdeeffecten. Ook de voortdurende en vaak onverwachte tussentijdse bijstellingen van de accessen van het gemeentefonds leiden tot een grote mate van onvoorspelbaarheid en instabiliteit aan de inkomstenkant van gemeenten. Bovendien volgen de budgetwijzigingen vanuit het Rijk elkaar in een te hoog tempo op en is er vaak te weinig tijd om deze adequaat op te vangen. Een koerswijziging in het Rijksbeleid is noodzakelijk: zorg voor meer stabiliteit en voorspelbaarheid in de gemeentelijke budgetten en bied meer ruimte en zeggenschap aan gemeenten binnen de financiële verhoudingen. Om die reden hebben wij ons aangesloten bij de brandbrief die door de gemeente Gouda daarover namens meer dan 100 gemeenten wordt aangeboden aan de Tweede Kamer tijdens de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties medio november.

Een specifieke kanttekening past bij sommige ontwikkelingen in de Algemene uitkering.

Accresontwikkeling

De landelijke ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de trap op trap af-methode wordt het accres genoemd.

Het accres voor het uitkeringsjaar 2016 is enigszins positiever, € 10 miljoen. De circulaire meldt extra uitgaven voor defensie/veiligheid, beschut werk, opvang van peuters en kinderopvangtoeslag. Verder valt een forse toename op van het accres 2018 van € 131 miljoen, dat echter niet wordt toegelicht in de circulaire. Diverse deskundigen houden rekening met een daling van het accres 2016 in volgende circularies. Daarmee is de geschetste accresontwikkeling onvoorspelbaar en kan leiden tot herberekeningen achteraf.

Plafond BTW compensatiefonds

Omdat gemeenten naar inschatting van het ministerie van Financiën de komende jaren minder BTW declareren bij het rijk dan het daarvoor geldende plafond, krijgen ze dat niet gedeclareerde deel in het gemeentefonds gestort. In 2015 gaat het om € 24 miljoen extra, in 2016 om € 106 miljoen. De bedragen cumuleren, dus samen € 130 miljoen extra in 2016. De jaren daarna zijn er nog mutaties, maar het cumulatief effect in 2019 is nog steeds redelijk op het niveau van 2016, namelijk € 122 miljoen. Deze mutaties hebben net als het accres een onstabiel karakter.

Overige ontwikkelingen meerjarenbegroting

In dit voorstel wordt naast de consequenties van de Septembercirculaire 2015 ook ingegaan op een aantal budgettaire ontwikkelingen die zich na het opstellen van de Begrotingsbrief 2016 en de Begroting 2016 hebben aangediend en die nu geconcretiseerd kunnen worden. Bij de Septembercirculaire 2015 hebben wij bij sommige ontwikkelingen in de Algemene uitkering een kanttekening geplaatst. Wij wijzen er op dat er een aantal ontwikkelingen aankomt die wij op dit moment nog niet financieel kunnen concretiseren, maar die wel van invloed is op het positieve meerjarenbeeld. Wij zullen deze in de Kadernota 2017 concretiseren. In de Begrotingsbrief is er al een aantal genoemd.

In aanloop naar de Kadernota 2017 zullen wij in het eerste kwartaal 2016 ook het sociaal domein herijken. Ontwikkelingen die we nu kunnen concretiseren zijn de volgende.

Reserves, rente vrijval ten gunste van de exploitatie

In de Begroting 2015-2018 was een noodmaatregel getroffen om de begroting meer structureel in evenwicht te brengen. Voor een deel is de rente over reserves ten gunste verantwoord van de exploitatie, aflopend van 100% in 2015 naar 60% in 2018. In de Begroting 2016-2019 is de 60% van 2018 ook gehanteerd in 2019. Als deze maatregel in 2019 komt te vervallen is dit € 15.264 nadelig voor het begrotingsresultaat. Wij stellen voor dit bedrag mee te nemen in de begroting 2016, via de 1^e begrotingswijziging. De PvdA heeft hierover tijdens de behandeling van de Begrotingsbrief al een opmerking gemaakt.

Voorziening grondexploitatie, toevoeging rente

In de begrotingsbrief is een voorstel gedaan om rente toe te rekenen aan de voorziening grondexploitaties, omdat de verwachte verliezen contant worden gemaakt, rekening houdend met 4% rente. Aangegeven is dat hiermee structureel een bedrag van € 121.000 nodig is. Dit is op basis van het saldo van de voorziening eind 2014 het benodigde bedrag voor 2015. Door de rente-over-rente-berekening stijgt dit bedrag jaarlijks van € 125.810 in 2016 naar € 141.519 in 2019. Wij stellen voor deze bedragen mee te nemen in de begroting 2016, via de 1^e begrotingswijziging.

Kosten DOWR ICT

In de reactie op de algemene beschouwingen hebben wij naar aanleiding van een vraag van de fractie van de VVD of de ICT kosten niet te optimistisch zijn ingeschat, het volgende geantwoord:

"Wij onderkennen het door de VVD gesignaleerde risico. In het meerjarenperspectief is rekening gehouden met de autonome kostenontwikkelingen voor ICT, zoals deze op het moment van de totstandkoming van de begrotingsbrief bekend zijn (pag. 14). Hierbij is ook rekening gehouden met indexering van de kosten van de I(DOWR)-werkorganisatie voor de jaren 2015 en 2016. Volgens de onlangs uitgebrachte

kwartaalrapportage van de I-werkorganisatie ligt er voor de indexering voor jaren 2013 en 2014 nog een probleem. Omdat het gaat om een structurele doorwerking hiervan rapporteren wij u hierover in het raadsvoorstel bij de begroting 2016".

Inmiddels is duidelijk geworden dat rekening gehouden moet worden met een structureel bedrag van € 25.000. Wij stellen voor dit bedrag mee te nemen in de begroting 2016, via de 1^e begrotingswijziging.

Aangekondigde wijzigingen BBV

De commissie BBV heeft het voornemen om met ingang van 1 januari 2016 een aantal wijzigingen door te voeren. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Het afschaffen van de categorie Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG)
- De rentetoerekening aan grondexploitaties
- De kostentoerekening aan grondexploitaties
- De looptijd van de grondexploitaties in beginsel te beperken tot 10 jaar

In de Begrotingsbrief is daarover gemeld dat de wijzigingen per 1 januari 2016 moeten gaan gelden en gevolgen kunnen hebben voor de begroting 2016. Wij hebben gemeld dat de eventuele gevolgen in kaart worden gebracht. Dit zullen wij doen in de Kadernota 2017, omdat dan de definitieve wijzigingen in de BBV bekend zijn. Voor de aanpassing van rentetoerekening aan grondexploitaties hebben wij in de begroting 2016 vooralsnog al rekening gehouden met een nadelig effect van € 50.000. Op basis van een voorlopige berekening naar de huidige stand van zaken wordt ingeschat dat rekening moet worden gehouden met een extra structureel bedrag van rond een ton.

Nota reserves en voorzieningen

Op 26 oktober jl. heeft uw raad de Nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Wij stellen voor de budgettaire consequenties hiervan mee te nemen in de begroting 2016, via de 1^e begrotingswijziging.

Totaalbeeld meerjarenperspectief begroting 2016-2019

Rekening houdend met bovenstaande ontwikkelingen, ziet het meerjarenperspectief begroting 2016-2019 er samengevat als volgt uit:

Begroting 2016-2019 incl nieuw beleid	182.930	228.247	112.904	112.591	
Aanvullende ontwikkelingen					
Algemene Uitkering	137.000	198.000	337.000	360.000	Uitkomst Septembercirculaire 2015
Algemene uitkering	-5.000	-7.000	-8.000	-9.000	Inzet voor uitvoering participatie
Algemene uitkering	-1.000	-79.000	-84.000	-86.000	Inzet voor SD en WMO huishoudelijke hulp
Rente reserves				-15.264	Toerekening aan exploitatie vervalft v.a. 2019
Voorziening grondexploitaties	-125.810	-130.843	-136.076	-141.519	Toevoeging rente op basis van saldo 1 jan 2015
DOWR I	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	Indexering voorgaande jaren
Nota reserves en voorzieningen	-40.683	-40.683	-40.683	-40.683	raadsbesluit 26 oktober 2015
Totaal aanvullende ontwikkelingen	-60.493	-84.526	43.241	42.534	
Begroting 2016-2019 incl nieuw beleid en aanv ontwikk.	122.437	143.721	156.145	155.125	

Daarmee blijft de begroting 2016 in evenwicht en laat de meerjarenbegroting een positief beeld zien.

Moties bij Begrotingsbrief 2016-2019

Bij de bespreking van de begrotingsbrief op 28 september jl. is een tweetal moties aangenomen met betrekking tot het instellen van een jeugdcompliment en leegstand.

Motie instellen jeugdcompliment

Wij zullen deze motie gaan uitwerken in een voorstel aan uw raad en willen dit in de eerste helft van 2016 aan u voorleggen. Het eerste compliment kan dan in 2016 worden uitgereikt. Wij vragen u enige tijd en ruimte om dit voorstel goed voor te bereiden. We willen goed nadenken over de vraag wie hiervoor in aanmerking komen, hoe we de procedure vormgeven en in welke vorm we het compliment uitdelen. Ook vinden we het belangrijk om jongeren te betrekken bij de vraag wie dit compliment gaat ontvangen. In het voorstel aan uw raad zullen we ook inzicht geven in de financiële gevolgen van dit voorstel.

Motie leegstand

Wij hebben onze zorg over de leegstand die zich aandient op veel terreinen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Leegstand (in de brede zin) was en is daarom een continu aandachtspunt. Om het thema leegstand integraal te benaderen wordt binnenkort intern een bijeenkomst georganiseerd om met elkaar te inventariseren en te verkennen op welke wijze dit thema al wordt opgepakt en hoe we er in de toekomst mee verder gaan. Eind 2015 zal een korte notitie met een procesvoorstel volgen. Wel merken wij op dat leegstand voornamelijk een gevolg is van autonome ontwikkelingen, die zich voor een groot deel aan de invloedssfeer van de gemeente onttrekken. De gemeente heeft voornamelijk een randvoorwaardelijke en faciliterende rol. Daar waar mogelijk proberen wij op een creatieve manier mee te denken met de initiatieven uit de samenleving. De integrale heroriëntatie op het vestigingsbeleid voor detailhandel, horeca en andere consumentverzorgende functies is onderdeel van de actualisatie van de structuurvisie, met een verankering hiervan in de geplande herziening van de Detailhandelsstructuurvisie. Gelet op de aard van het vraagstuk kennen wij hier een hoge prioriteit aan toe. De gemeente staat in nauw contact met de lokale leegstandscommissies en is betrokken (geweest) bij verscheidene onderzoeken en seminars aangaande het tegengaan van leegstand en het verbeteren van de vitaliteit van de dorpscentra. Ook heeft de gemeente de afgelopen jaren financieel geïnvesteerd in initiatieven die (in)direct ten goede komen aan het creëren van levendige en vitale dorpscentra (bijvoorbeeld de fysieke aanpassingen in Wijhe en Olst en het beschikbaar stellen van een aanjaagbudget). In november wordt de notitie Maatschappelijk Vastgoed behandeld, waarin wordt ingegaan op het thema leegstand. Ook in het kader van de regionale woonafspraken en in onze nieuwe woonvisie wordt aandacht besteed aan het thema binnenstedelijke vernieuwing en het tegengaan van leegstand. Als het gaat om leegstand van agrarische bebouwing wordt tevens op verschillende niveaus onderzocht welke oplossingsrichtingen mogelijk zijn.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

De consequenties zijn hierboven weergegeven.

Autorisatie begroting

Volgens de door uw raad op 20 september 2007 vastgestelde Financiële verordening gemeente Olst-Wijhe 2007 autoriseert uw raad met het vaststellen van de begroting de totale lasten en baten per programma en het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.

AANPAK/UITVOERING

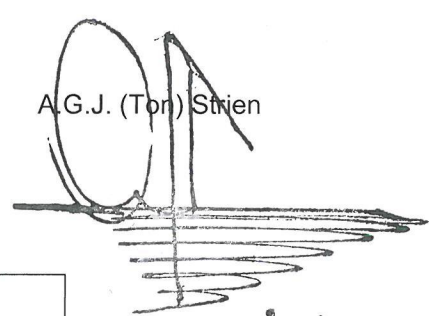
--

VOORSTEL

1. de ontwerpbegroting 2016 en het meerjarenperspectief 2016-2019 vaststellen;
2. instemmen met de 1^e begrotingswijziging 2016, waarmee de in dit raadsvoorstel geschetste ontwikkelingen onderdeel uitmaken van de begroting 2016.

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe,
de locosecretaris, de burgemeester,

G.H.F. (Gerald) Grashof

A.G.J. (Ton) Strien

Informatie in te winnen bij:
Gerard Luijmes
Doorkiesnummer: 0570-568185

Nr.	2015/46
Onderwerp	Besluit tot het vaststellen van de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 alsmede de 1 ^e begrotingswijziging 2016

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 oktober 2015, nr. 2015/46;

gelet op artikel 191 van de Gemeentewet;

besluit:

1. de ontwerpbegroting 2016 en het meerjarenperspectief 2016-2019 vast te stellen;
2. in te stemmen met de **1^e begrotingswijziging 2016**, waarmee de in dit raadsvoorstel geschetste ontwikkelingen deel onderdeel uitmaken van de begroting 2016.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d. 9 november 2015.

De raad voornoemd,
de griffier

B.A. (Bart) Duursema

de voorzitter

A.G.J. (Ton) Strien